

BCN
CLÀSSICS
21/22

CONCERT COPRODUÏT AMB:

L'AUDITORI
BARCELONA

13 de gener de 2022 | L'AUDITORI

EVGENY KISSIN

Bach, Mozart, Beethoven, Chopin

www.bcnclassics.cat

PROGRAMA

BCN Clàssics temporada 21/22

Temporada de Cambra de l'Auditori

Evgeny Kissin

13 de gener de 2022 a les 20h

Durada aproximada: 98 minuts amb mitja part

ANNA PAVLOVNA KANTOR (1923–2021)

La meva antiga professora, Anna Pavlovna Kantor, va deixar aquest món el 27 de juliol de 2021; tenia 98 anys.

Poc després de començar els meus estudis amb ella, Anna Pavlovna es va convertir per mi en molt més que una professora: durant tots aquests anys ha estat una vertadera amiga, com un membre més de la família. Va ser molt propera a tota la nostra família, i fa 30 anys es va mudar a viure amb nosaltres.

Va ser la meva única professora de piano, i tot el que soc capaç de fer amb el piano ho dec a ella. Era una dona vertaderament extraordinària, una persona de gran integritat i puresa.

Dedico el meu concert a la memòria d'Anna Pavlovna.

Evgeny Kissin

Johann Sebastian Bach (1685–1750) / arr. Carl Tausig

Toccata i fuga en Re menor, BWV 565

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Adagio en Si menor, KV 540

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Sonata núm. 31 en La bemoll major, op. 110

Moderato cantabile molto espressivo

Allegro molto

Adagio ma non troppo – Allegro ma non troppo

–Mitja part de 20 minuts–

Fryderyk Chopin (1810–1849)

Masurca núm. 5, op. 7/1

Masurca núm. 14, op. 24/1

Masurca núm. 15, op. 24/2

Masurca núm. 18, op. 30/1

Masurca núm. 19, op. 30/2

Masurca núm. 24, op. 33/3

Masurca núm. 25, op. 33/4

Fryderyk Chopin (1810–1849)

Andante spianato i gran polonesa brillant, op. 22

Evgeny Kissin

Nascut a Moscou el 1971, va començar a tocar el piano d'oïda amb només dos anys. Va estudiar a l'Escola de Música Gnèssin amb Anna Kantor, la seva única professora. Als onze anys va fer el seu primer recital a Moscou. El 1984 va interpretar els *Concerts per a piano núms. 1 i 2* de Chopin amb la Filharmònica Estatal de Moscou i la direcció de Dmitri Kitaenko, que va enregistrar el segell Melodia. Degut a l'enorme èxit obtingut, Melodia va editar cinc cd's més d'enregistraments en directe.

Kissin es va presentar fora de Rússia el 1985. El 1986 va realitzar una gira pel Japó, i el 1988 va actuar amb Karajan i la Filharmònica de Berlín en el seu concert d'any nou. El 1990 va debutar als BBC Proms i als Estats Units interpretant els dos concerts de Chopin amb la Filharmònica de Nova York i Zubin Mehta. Va inaugurar la temporada del centenari del Carnegie Hall amb un espectacular debut en recital, enregistrar en directe per BMG Classics. La seva carrera l'ha portat a actuar en escenaris internacionals amb grans orquestres i amb directors com Abbado, Barenboim, Dohnányi, Giulini, Levine, Maazel, Muti i Ozawa.

Durant la temporada 2021-2022 oferirà recitals a Europa, Japó, Corea del Sud i als Estats Units. Té actuacions previstes en format duet amb András Schiff i actuarà amb les orquestres National de Lyon/Znaider, Monte Carlo/Foster i Radio France amb Mikko Franck. El 2022-2023 col·laborarà amb la Filharmònica de Viena/Hrùsa i en vetllades de cambra amb Renée Fleming.

Ha rebut els següents premis i distincions: Premi Cristal d'Osaka (1986), Premi internacional de l'Accademia Musicale Chigiana de Siena (1991), Instrumentalist of the Year de Musical America (1995), Premi Triumph de Rússia (1997), doctor *honoris causa* per la Manhattan School of Music, Premi Xostakóvitx de Rússia, membre honorífic de la Royal Academy of Music i doctor *honoris causa* per la Universitat de Hong Kong.

El seu enregistrament més recent són les *Sonates* de Beethoven per a Deutsche Grammophon. Altres enregistraments seus li han reportat premis com l'Edison Klassiek, el Diapason d'Or, el Grand Prix de la Nouvelle Academie du Disque, el Grammy al millor solista instrumental (2006) i el Solista de l'any d'Echo Klassik (2002). Va guanyar un altre Grammy com a millor solista el 2010 amb els *Concerts per a piano núms. 2 i 3* de Prokófiev, enregistrats amb la Philharmonia Orchestra i la direcció de Vladimir Ashkenazy i editats pel segell EMI Classics.

El seu talent extraordinari va inspirar el documental *Evgeny Kissin, el do de la música*, de Christopher Nupen (RCA Red Seal).

NOTES AL PROGRAMA

Bach com a teló de fons

Comencem amb males notícies: és més que possible que l'obra probablement més coneguda de Bach, i la peça per a orgue més famosa de tots els temps, no fos composta per ell. El problema no és només que no disposem d'un manuscrit autògraf, sinó que, escoltada desapassionadament, la *Toccatà en Re menor* no conté la música d'altíssima qualitat a la qual ens té sempre acostumats l'obra de Bach. Només la simple floritura inicial a l'octava amb les dues mans, que és el *jingle* més fàcilment reconeixible, ja sembla un recurs pobre i indigne del seu geni. El títol de la còpia manuscrita més antiga que ens ha pervingut, *Toccatà amb Fuga*, també convida a la desconfiança, ja que ni Bach ni cap dels seus copistes van utilitzar mai aquesta denominació. Fins i tot podríem aventurar que aquesta obra, sigui qui en sigui l'autor, originàriament ni tan sols va ser escrita per a orgue. Si això fos cert, el violi sembla el candidat alternatiu més plausible, i no és d'estranyar que músics com Andrew Manze o Enrico Onofri hagin proposat versions violinístiques d'aquesta obra, que sembla encaixar millor en les quatre cordes del seu instrument que no en la selva de tubs i registres d'un orgue.

El que és indubtable és que la transcripció amb la qual Evgeny Kissin iniciarà el seu recital va ser realitzada pel polonès Carl Tausig, un dels grans deixebles de Franz Liszt, que va inculcar als seus alumnes el seu amor incondicional per la música de Bach. Arran de la seva visita a l'apartament de Tausig a Berlín durant l'hivern de 1870, Bettina Walker descriu una estança on impera el desordre, però fa esment de diverses edicions d'obres de Bach escampades per les cadires al voltant del piano. Anys abans, en el seu segon recital a Berlín, el 28 de gener de 1858, Tausig va tocar la *Fantasia cromàtica i fuga* de Bach, aquesta sí, una gran obra, i de la qual és impossible d'imaginar que fos composta per algú que no fos l'autor de *L'art de la fuga*. Igual que el seu mestre, Tausig va cultivar l'art de la transcripció pianística, i entre els autors que va escollir hi figuren Bach, Beethoven, Schubert, Liszt i, sobretot, Wagner. La millor constatació de la qualitat de les seves transcripcions la trobem en el fet que Hans von Bülow, crític severíssim, elogiés el 1871 la seva reducció pianística d'*Els mestres cantaires de Nüremberg*, obra de la qual ell mateix va dirigir-ne l'estrena i el preludi de la qual havia arranjat per a piano. Bülow admirava la manera com Tausig havia aconseguit encaixar-hi coses "aparentment intranscrivibles". El trasllat al piano de la *Toccatà en Re menor* és un exercici més modest, però tot i així dona fe del talent i la musicalitat d'aquest pianista malaguanyat, mort amb només 29 anys.

Datada en el catàleg manuscrit de les seves obres el 19 de març de 1788, l'*Adagio en Si menor* és una de les joies poc conegudes de l'últim Mozart. No hi ha cap altra obra independent en el seu catàleg amb aquesta tonalitat, a la qual és fidel amb una música gairebé torturada i dolorosa, però que en la cromàtica coda final modula quasi subrepticiament a Si major, la qual cosa, en funció del punt de vista de l'interpret, pot convertir-se en un moment lluminós o en la transició cap a un tipus de tristesa diferent. Més que evidenciar

la influència de Johann Sebastian, un dels compositors que més va estudiar i el que potser va deixar més pòsit en la seva música de maduresa, Mozart se'ns mostra aquí com a deutor de les obres per a teclat de Carl Philipp Emanuel Bach, de qui adopta les sorpreses constants i la importància expressiva dels silencis.

El 1783, al *Magazin der Musik* editat per Carl Friedricj Cramer, llegim: "Louis van Beethoven, un nen d'onze anys d'un talent molt prometedor. Toca amb gran maduresa i amb amabilitat el piano, llegeix molt bé a primera vista i, per dir-ho ben clar, toca la major part del *Clave ben temperat* de Sebastian Bach, que li va proporcionar el Sr. Neefe. Qui coneixgui aquesta col·lecció de preludis i fugues en tots els tons (que podria considerar-se un *non plus ultra*), sabrà el que significa això. Aquest jove geni es mereix que l'ajudin perquè pugui viatjar. Podria convertir-se de ben segur en el segon Wolfgang Amadeus Mozart si progressés de la mateixa manera que ha començat". La redacció del text és obra del mateix Christian Gottlieb Neefe, el professor de Beethoven a Bonn. Així doncs, el *Clave ben temperat* va ser una autèntica escola pel jove Beethoven, que n'acusaria la influència durant tota la seva vida.

Molt més tard, el 1820, quan va rebre l'encàrrec de l'editor Adolph Martin Schlesinger, Beethoven va compondre les que es convertirien en les seves tres últimes sonates per a piano. Aquí també hi trobarem l'ombra allargada de Bach, sobretot en la *Sonata núm. 31*, l'últim moviment de la qual conté dues fugues, precedides i intercalades per una mena de *recitativu o arioso* (el mateix Beethoven l'anomena de les dues maneres) on encara s'hi deixa sentir amb força l'estudi del contrapunt imitatiu de Bach. Després d'un primer moviment molt concís i un *scherzo* en Fa menor marcadament contrastant, Beethoven concentra la principal substància expressiva de la sonata en aquest tercer moviment, on fins i tot es permet de recórrer a un dels procediments predilectes del seu antecessor: invertir la direcció dels intervals del subjecte de la fuga. Dit gràficament, li dona el tomb, el posa de cap per avall: la primera vegada sona *rectus* (en La bemoll major) i la segona sona *inversus* (en Sol major), per utilitzar la terminologia llatina habitual al Barroc. Però el resultat no és un fred exercici teòric, sinó música profunda, sentida, confessional, intimista, d'un caràcter molt diferent al de la colossal i omnímoda fuga que havia tancat la *Sonata núm. 29*, la coneguda com a "Hammerklavier".

Després del primer concert públic ofert per Fryderyk Chopin a París, François-Joseph Fétis va escriure unes paraules premonitòries a la *Revue musicale* el 3 de març de 1832: "Aquí tenim un jove que, abandonant-se a les seves impressions naturals i sense cenyir-se a un model, ha trobat, si no una renovació completa de la música per a piano, sí almenys una part del que s'ha buscat en va durant tant de temps, això és, una abundància d'idees originals d'una mena que no es troben a cap altre lloc. Amb això no volem dir que el Sr. Chopin estigui dotat d'una poderosa organització com la de Beethoven, ni que de la seva música en sorgeixin concepcions tan originals com les que es perceben en la d'aquest gran home. Beethoven ha compost música per a piano, però aquí parlo de música de pianistes, i és en relació amb això que trobo en les inspiracions del Sr. Chopin l'indici d'una renovació de les formes que pot exercir amb el temps una gran influència en aquest àmbit de l'art". Aquest

és un bon lloc per portar a col·lació aquesta primerenca comparació entre Chopin i Beethoven, encara que el compositor de capçalera del polonès era Bach. Va ser precisament el seu *Clave ben temperat* l'única obra que va emportar-se en la seva estada a Mallorca. Les seves jornades al piano s'iniciaven sempre tocant, indefectiblement, música de Bach ("el meu pa de cada dia", en paraules seves).

La música de Chopin és fruit d'un procés constant de depuració. De fet, costa d'imaginar que existeixi, comparativament, una producció musical amb menys obres prescindibles que la seva. Ni tan sols els més grans (Mozart, Beethoven, Schubert, Schumann, Wagner) no van poder evitar esborranys frívols durant la seva joventut, o fins i tot durant la seva maduresa: obres de circumstàncies, escrites gairebé sempre amb desgana i de nivell artístic molt inferior a l'habitual. El catàleg de Chopin, tanmateix, és una suma constant de substàncies, gairebé mai d'accidents. Centrat de manera gairebé exclusiva en el seu instrument, Chopin va anar cisellant les seves obres lentament i, de fet, mai no va considerar d'haver-les acabat del tot, perquè no va deixar d'introduir-hi canvis fins a l'últim moment, o fins i tot després de l'últim moment.

Moltes de les obres de Chopin són com un laboratori en el qual es realitzen experiments que no seran assimilats plenament fins cinquanta anys després, a finals del segle XIX. En paraules de Jim Samson: "De Bach, a qui Chopin adorava, pot dir-se alguna cosa semblant. També ell va ser un conservador en comparació amb les tendències estilístiques dominants a la seva època, però alhora va ser un dels compositors més radicals i originals de tots els temps". Les masurques determinen tota la trajectòria creativa del compositor polonès amb més fidelitat i assiduitat que la resta de gèneres que va cultivar. Des de l'*opus* 6 de 1832 fins a l'*opus* 63 de 1846 (l'últim any en què la seva fràgil salut li va permetre compondre), va portar a impremta fins a onze col·leccions, que es veurien augmentades pòstumament amb la publicació dels opus 67 i 68. La successió d'obres mestres, com sempre en el cas de Chopin, és aclaparadora i no dona treva a l'oient.

Evgeny Kissin ofereix avui una selecció de set peces extretes de quatre de les seves primeres col·leccions, tot i que ha preferit acabar el seu recital amb una obra molt diferent, de gran volada poètica i virtuosística: l'*Andante spianato i gran polonesa brillant*. L'adjectiu *spianato* fa referència al fet de deixar que la melodia, suau i lliça, floti lliurement per l'aire, amb llargues línies ininterrompudes sobre l'acompanyament, un procediment que palesa la influència del llenguatge belcantista de Vincenzo Bellini. Les poloneses van ser el vincle espiritual que va mantenir Chopin connectat, en la distància, amb el seu gran país.

Luis GAGO

Perquè t'interessa.

LA VANGUARDIA

Egass
barcelona

Joies amb essència

www.egassbarcelona.com

Handmade

[@egassbarcelona](https://www.instagram.com/egassbarcelona)

BCN
CLÀSSICS
21/22

PALAU DE LA MÚSICA
L'AUDITORI

Propers concerts:

24 de febrer | PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

ORCHESTRE DE LA SUISSE ROMANDE I JONATHAN NOTT

La Cinquena de Mahler

Abona-t'hi!
25% dte.

ENTRADES I ABONAMENTS:

www.bcnclassics.cat

Tel. 93 342 61 75

BCN
CLÀSSICS
21/22
PALAU DE LA MÚSICA
L'AUDITORI

Propers concerts:

5 de març | PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

DENIS MATSUEV

Balada núm. 4 de Chopin

Abona-t'hi!
25% dte.

ENTRADES I ABONAMENTS:

www.bcnclassics.cat

Tel. 93 342 61 75

CICLE BCN CLÀSSICS 21/22

Organitzen:

TRITÓ

IBERMÚSICA

L'AUDITORI
BARCELONA

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

GOVERN
DE L'ESPANYA

MINISTERIO
DE CULTURA
Y DEPORTE

inaem
INSTITUTO NACIONAL
DE ARTES ESCENICAS

Col·laboren:

Mitjans oficials:

Cat *M*úsica

SE2
CATALUNYA

LA VANGUARDIA

woman *magazine*

Troba'ns a:

Enamorats, 35
08013 Barcelona

www.bcnclassics.cat
contacte@bcnclassics.cat
93 342 61 75

@bcnclassics

GAUDIM LA MÚSICA EN SILENCI

MOLTES GRÀCIES!